

Briselē, 21.11.2024.
COM(2024) 543 final

2024/0302 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,

ar kuru groza Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2018/789, ar ko Ungārijai atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu

PASKAIDROJUMA RAKSTS

Saskaņā ar 395. panta 1. punktu 2006. gada 28. novembra Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu¹ ("PVN direktīva") Padome pēc Komisijas priekšlikuma ar vienprātīgu lēmumu var atļaut jebkurai dalībvalstij piemērot īpašus pasākumus, lai atkāptos no minētās direktīvas noteikumiem ar nolūku vienkāršot PVN iekasēšanas procedūru vai lai nepieļautu noteiktu veidu nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

Vēstulē, kas Komisijā reģistrēta 2024. gada 10. jūnijā, Ungārija pieprasīja atļauju turpināt piemērot atkāpi no PVN direktīvas 193. panta attiecībā uz personu, kura ir atbildīga par PVN nomaksu konkrētu tādu preču piegādes un pakalpojumu sniegšanas gadījumos, ko veic nodokļa maksātāji, kuri ir iesaistīti likvidācijas procesā vai jebkādā citā tiesvedībā, ar kuru juridiski nosaka maksātnespēju. Saskaņā ar PVN direktīvas 395. panta 2. punktu Komisija 2024. gada 7. augusta vēstulē informēja pārējās dalībvalstis par Ungārijas pieprasījumu. Komisija 2024. gada 9. augusta vēstulē paziņoja Ungārijai, ka tās rīcībā ir visa informācija, ko tā uzskata par nepieciešamu pieprasījuma izvērtēšanai.

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Pamatojoties uz PVN direktīvas 199. panta 1. punkta g) apakšpunktu, dalībvalstis var noteikt, ka par PVN nomaksu atbildīgā persona ir nodokļa maksātājs, kuram piegādā nekustamo īpašumu, kas pārdots tiesas izsolē (apgrieztās maksāšanas mehānisms). 2017. gadā Ungārija pieprasīja paplašināt apgrieztās maksāšanas sistēmas darbības jomu, to attiecinot arī uz ražošanas līdzekļu piegādēm un citu tādu preču piegādēm un tādu pakalpojumu sniegšanu, kuru vērtība piegādes brīdī brīvajā tirgū pārsniedz 100 000 HUF (aptuveni 250 EUR), ja nodokļa maksātājs, kas piegādā preces vai sniedz pakalpojumus, ir iesaistīts likvidācijas procesā vai jebkādā citā tiesvedībā, ar kuru juridiski nosaka maksātnespēju. Ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2018/789² šādu atkāpi atļāva piemērot līdz 2021. gada 31. decembrim.

Ar Padomes 2024. gada 31. decembra Īstenošanas lēmumu (ES) 2021/1775 pasākums tika vēlreiz pagarināts līdz 2021. gada 5. oktobrim³.

Ražošanas līdzekļi parasti ir darbarīki, iekārtas un objekti ar augstu vērtību. Turklāt saskaņā ar Ungārijas sniegto informāciju ir daudz darījumu, kuru vērtība pārsniedz robežvērtību 100 000 HUF apmērā un kurus veikuši maksātnespējīgi nodokļa maksātāji. Likvidators bieži vien nenomaksā PVN, jo šo summu izmanto iepriekšēju prasījumu apmaksai. Savukārt pircējs, kurš ir nodokļa maksātājs ar atskaitījuma tiesībām, joprojām var atskaitīt attiecīgo PVN, negatīvi ietekmējot budžetu. Ungārija ir arī reģistrējusi krāpšanas gadījumus, kad likvidācijas procesā esoši uzņēmumi izdod fiktīvus rēķinus aktīviem uzņēmumiem, lielā mērā mākslīgi palielinot atskaitāmā PVN summu, bez garantijas, ka rēķina izdevējs samaksās maksājamo PVN.

¹ OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj>.

² Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2018/789 (2018. gada 25. maijs), ar ko Ungārijai atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 134, 31.5.2018., 10. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2018/789/oj).

³ OV L 360, 11.10.2021., 110. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2021/1775/oj.

Tādēļ Ungārija apgalvo, ka ir nepieciešams aizsargāt nodokļa ieņēmumus un budžeta intereses, ņemot vērā to, ka daudzi finansiālās grūtībās nonākuši nodokļa maksātāji veic iepriekš minētās piegādes. Pēc Ungārijas domām apgrieztās maksāšanas sistēma ir šā mērķa sasniegšanai nepieciešamais instruments. Likvidācijas procesā esošam nodokļa maksātājam nebūtu pienākuma samaksāt PVN parādu un pircējs netiktu sodīts, kā arī tiktu novērsti zaudējumi valsts budžetam.

Saskaņā ar PVN direktīvas 199.a pantu visām dalībvalstīm ir iespēja piemērot apgrieztās maksāšanas sistēmu konkrētiem darījumiem, kuriem raksturīga krāpšana. Minētais pants ir spēkā līdz 2026. gada 31. decembrim, un Komisija novērtēs, vai ražošanas līdzekļu un citu preču piegādes un pakalpojumu sniegšana tādā gadījumā, kad uz nodokļa maksātāju, kurš piegādā preces vai sniedz pakalpojumus, attiecas likvidācijas process vai jebkura cita procedūra, kas juridiski nosaka tā maksātnespēju, būtu arī jāiekļauj tajās piegādēs, uz kurām attiecas apgrieztās maksāšanas sistēma, ja šajā sakarā tiktu iesniegti jauni priekšlikumi.

Līdz ar to, lai gan Ungārija pieprasīja pagarināt atļauju līdz 2027. gada 31. decembrim, tiek ierosināts atļaut pagarināt atkāpi līdz 2026. gada 31. decembrim.

Atkāpe, uz kuras pamata atļauj atsevišķai dalībvalstij izmantot apgrieztās maksāšanas mehānismu, nevis parastos pasākumus, ir galējs līdzeklis, un tai vajadzētu būt, cik vien iespējams, ierobežotai laikā. Turklāt minētajam laikposmam vajadzētu būt pietiekamam, lai īstenotu citus parastos pasākumus nolūkā samazināt valsts budžeta zaudējumus, jo īpaši tos, kuri saistīti ar krāpniecisku rīcību, tādējādi izvairoties no tā, ka šis pasākums atkal tiktu pagarināts.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

PVN direktīvas 395. pants.

• Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

Vadoties pēc PVN direktīvas noteikuma, kurš ir šā priekšlikuma pamatā, subsidiaritātes principu nepiemēro.

• Proporcionalitāte

Šis lēmums attiecas uz atļauju, ko piešķir dalībvalstij pēc tās pieprasījuma, un tas neuzliek nekādus pienākumus.

Ņemot vērā atkāpes ierobežoto darbības jomu, īpašais pasākums ir samērīgs ar noteikto mērķi, proti, vienkāršot nodokļu iekasēšanu un apkarot nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Tas nepārsniedz to, kas vajadzīgs šo mērķu sasniegšanai.

• Juridiskā instrumenta izvēle

Ierosinātais instruments ir Padomes īstenošanas lēmums.

Saskaņā ar PVN direktīvas 395. pantu atkāpe no kopējiem PVN noteikumiem ir pieļaujama vienīgi ar Padomes atļauju, ko tā ar vienprātīgu lēmumu pieņem pēc Komisijas priekšlikuma. Padomes īstenošanas lēmums ir vispiemērotākais instruments, jo to var adresēt atsevišķai dalībvalstij.

3. EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Apspriešanās ar ieinteresētajām personām netika veikta. Šā priekšlikuma pamatā ir Ungārijas pieprasījums, un tas attiecas tikai uz šo konkrēto dalībvalsti.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Neatkarīgu ekspertu atzinums nebija vajadzīgs.

- **Ietekmes novērtējums**

Īstenošanas lēmuma priekšlikuma mērķis ir aizsargāt nodokļa ieņēmumus un budžeta intereses tādu uzņēmumu gadījumā, kas ir iesaistīti maksātspējas procedūrā, ja tie veic ražošanas līdzekļu piegādes vai piegādā preces vai sniedz pakalpojumus, kuru vērtība brīvajā tirgū pārsniedz 100 000 HUF. Ungārija uzskata, ka apgrieztās maksāšanas sistēmas piemērošana šiem darījumu veidiem ir efektīvi vienkāršojusi nodokļu iekasēšanu un novērsusi nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

Saskaņā ar Ungārijas nodokļu iestādes datiem par 2021.–2023. gadu attiecīgo nodokļa maksātāju skaits 2021. gadā pēc Covid-19 pandēmijas rezultātā ieviestajiem ārkārtas pasākumiem palielinājās līdz 380 personām, 2022. gadā samazinoties līdz 335 un 2023. gadā – līdz 212 personām.

Saskaņā ar apgrieztās maksāšanas sistēmu reģistrētās preču un pakalpojumu piegādes bija par summu 34 miljardi HUF 2021. gadā un 31 miljards HUF 2022. gadā. 2023. gadā šis skaitlis palielinājās līdz 157 miljardiem HUF, no kuriem 109 miljardi HUF bija saistīti ar vienu lielu nodokļu maksātāju.

Līdz ar to – pie standarta nodokļa likmes – nodokļu saistības 2021. un 2022. gadā bija 8,3–9,3 miljardi HUF, palielinoties līdz ārkārtīgi augstam rādītājam – 42 miljardiem HUF 2023. gadā.

Tāpēc, ņemot vērā to, ka ir maz izredžu atgūt PVN no tādiem nodokļa maksātājiem, uz kuriem attiecas likvidācijas procedūra, Ungārijas nodokļu iestāde lēš, ka PVN summa, kas katru gadu tiktu zaudēta budžetā, ja atkāpe netiktu saglabāta attiecībā uz kustamu materiālo īpašumu, būtu aptuveni 3,6–4 miljardi HUF (5,6 miljardi HUF 2023. gadā, ja izslēdz izlecošo vērtību, vai 18 miljardi HUF, ja to iekļauj).

Tāpēc atkāpes pasākumam ir pozitīva ietekme. Ņemot vērā šo ierobežoto ietekmi, Ungārijai būtu jāīsteno tādi citi vispārpieņemti pasākumi budžeta zaudējumu samazināšanai, ar kuriem varētu sasniegt līdzīgus rezultātus.

Ietekme jebkurā gadījumā būs neliela, jo ierobežots ir gan atkāpes piemērošanas laiks, gan joma.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikumam nebūs nelabvēlīgas ietekmes uz ES budžetu.

5. CITI ELEMENTI

Priekšlikumā ir iekļauta turpināmības klauzula ar termiņu 2026. gada 31. decembris.

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,

ar kuru groza Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2018/789, ar ko Ungārijai atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes Direktīvu 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu¹ un jo īpaši tās 395. panta 1. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Saskaņā ar Direktīvas 2006/112/EK 193. pantu ikviens nodokļa maksātājs, kas veic preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, par kuru uzliek nodokli, parasti ir atbildīgs par pievienotās vērtības nodokļa (PVN) nomaksu nodokļu iestādēm.
- (2) Ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2018/789² Ungārijai tika atļauts ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no Direktīvas 2006/112/EK 193. panta ("īpašais pasākums") attiecībā uz personu, kura ir atbildīga par PVN nomaksu gadījumos, kad konkrētas preču piegādes un pakalpojumu sniegšanu veic nodokļa maksātājs, kam piemēro likvidāciju vai jebkādu citu procedūru, kurā tas juridiski atzīts par maksātnespējīgu.
- (3) Ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2021/1775³ (2021. gada 5. oktobris) atļauja piemērot īpašo pasākumu tika pagarināta līdz 2024. gada 31. decembrim.
- (4) Ungārija 2024. gada 10. jūnija vēstulē ("pieprasījums") lūdza Komisiju vēlreiz pagarināt atļauju piemērot īpašo pasākumu līdz 2027. gada 31. decembrim. Kopā ar pieprasījumu Ungārija iesniedza ziņojumu, tostarp īpašā pasākuma izvērtējumu.
- (5) Ievērojot Direktīvas 2006/112/EK 395. panta 2. punkta otro daļu, Komisija ar 2024. gada 7. augusta vēstulēm pārsūtīja pieprasījumu pārējām dalībvalstīm. Komisija 2024. gada 9. augusta vēstulē paziņoja Ungārijai, ka ir saņēmusi visu pieprasījuma izvērtēšanai vajadzīgo informāciju.
- (6) Ungārija apgalvo, ka nodokļa maksātāji, kuriem piemēro likvidāciju vai maksātnespējas procedūru, bieži vien nenomaksā PVN, kas maksājams nodokļu iestādēm. Savukārt pircējs, kurš ir nodokļa maksātājs ar atskaitījuma tiesībām, joprojām var atskaitīt attiecīgo PVN, negatīvi ietekmējot valsts budžetu. Ungārija ir arī konstatējusi krāpšanas gadījumus, kad likvidācijā esoši uzņēmumi izdod fiktīvus

¹ OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj>.

² Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2018/789 (2018. gada 25. maijs), ar ko Ungārijai atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 134, 31.5.2018., 10. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2018/789/oj).

³ OV L 360, 11.10.2021., 110. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2021/1775/oj.

rēķinus aktīviem uzņēmumiem un ievērojami samazina nodokli, kas tiem jāmaksā, bez garantijas, ka rēķina izdevējs samaksās maksājamo PVN.

- (7) Saskaņā ar Direktīvas 2006/112/EK 199. panta 1. punkta g) apakšpunktu dalībvalstis var noteikt, ka par PVN nomaksu atbildīgā persona ir nodokļa maksātājs, kuram piegādā nekustamo īpašumu, kas pārdots tiesas izsolē (“apgrieztās maksāšanas mehānisms”). Ar īpašo pasākumu atļauj Ungārijai paplašināt apgrieztās maksāšanas sistēmas darbības jomu, to attiecinot arī uz citām preču piegādēm un pakalpojumu sniegšanu, ko veic maksātnespējas procedūrā iesaistīti nodokļa maksātāji, proti, ražošanas līdzekļu piegādēm un citu tādu preču piegādēm un tādu pakalpojumu sniegšanu, kuru vērtība brīvajā tirgū pārsniedz 100 000 HUF.
- (8) Saskaņā ar Ungārijas sniegto informāciju apgrieztās maksāšanas sistēmas piemērošana minētajiem darījumu veidiem ir efektīvi vienkāršojusi nodokļu iekasēšanu un novērsusi nodokļu nemaksāšanu un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Pasākuma īstenošana ir ierobežojusi valsts sektora ieņēmumu zaudējumus un radījusi papildu budžeta ieņēmumus.
- (9) Pieprasītajam termiņa pagarinājumam vajadzētu būt ierobežotam laika ziņā, bet tam būtu nodokļu iestādēm jādod laiks, lai ieviestu citus vispārpieņemtus pasākumus nolūkā novērst attiecīgo problēmu un samazināt valsts budžeta zaudējumus (jo īpaši tos, kas saistīti ar krāpniecisku praksi) līdz īpašā pasākuma termiņa beigām, kas tādējādi padarītu lieku turpmāku šā pasākuma termiņa pagarināšanu. Atkāpe no Direktīvas 2006/112/EK 193. panta, kas ļauj izmantot apgrieztās maksāšanas sistēmu, tiek izņēmuma kārtā piešķirta kā galējs līdzeklis krāpniecības apkarošanai konkrētās jomās. Turklāt Direktīvas 2006/112/EK 199.a pants paliks spēkā līdz 2026. gada 31. decembrim. Tāpēc atļauja piemērot īpašo pasākumu būtu jāpagarina līdz 2026. gada 31. decembrim.
- (10) Īpašajam pasākumam nebūs negatīvas ietekmes uz Savienības pašu resursiem, ko veido PVN.
- (11) Tādēļ būtu attiecīgi jāgroza Īstenošanas lēmums (ES) 2018/789,
- IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Īstenošanas lēmuma (ES) 2018/789 2. panta otro daļu aizstāj ar šādu:

“Šis lēmums zaudē spēku 2026. gada 31. decembrī.”.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Ungārijai.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*